

Det ser verkligen inte mycket ut för världen, "mitt" gamla mobiliseringsförråd. Här vid sydkusten i Skåne mobiliserades jag 1982 för min andra repetitionsövning. Vi var några stycken som med buss till Trelleborg och transporterades därifrån ut till platsen som var vis Skansagården, endast 300 meter från kustvägen från Trelleborg mot kämpinge-Höllviken.

Från den mindre vägen som ledde upp mot Maglarps kyrka gick en liten markväg in mot mobiliseringsförrådet. Och här var det verkligen som man föreställt sig. Ing genom en dörr som civilist, och ut genom en annan som "slogat". Nåja, åtminstone utrustad som en soldat. Vi var inte så många som skulle mobilisera i denna omgången. Om jag minns rätt var vi alla befäl av olika rang. Övriga soldater skulle inte rycka in förrän 1-2 veckor senare.

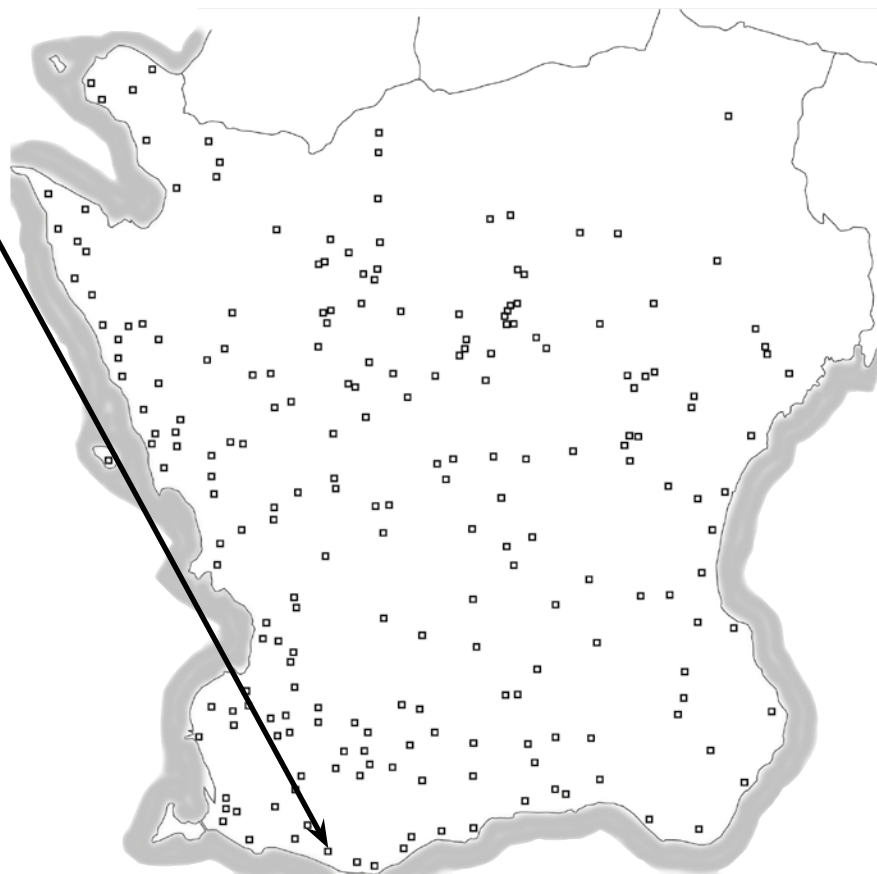
Kompaniets expedition var placerade i Skansagårdens boningshus. Här fanns bl a kompanichefen, och de var hit man skulle anmäla sig när man var utrustad. Själv tilldelades jag uppgiften som vaktpost på vägen utrustad med kulsprutepistol, dock utan ammunition (!). Starkaste minnet från dessa vakttimmar var de två svarta bilar som passerade platsen ett par gånger. Platsen vi mobiliserade på var ju inte var som helst. Här låg nämligen också ett av våra 7,5 cm kustbatterier m/57. En av pjäsplatserna låg endast 500 meter från vår mobiliseringsplats.

På eftermiddagen bussades vi till regementet i Ystad för kompletterande utrustning. Därefter följde diverse övningar lite varstans i trakterna.

Plutonbefälen samlade i skogen.

MOBILISERING!

Kartskiss med "kända" mobiliseringsförråd markerade. Notera att det förmodligen fanns ytterligare ett stort antal "hemliga" förråd.

I Sverige fanns under det Kalla kriget mobiliseringsförråd utspridda på strategiska platser över hela landet och vissa källor anger dem till så många som 6 000-8 000 st. Efter Andra världskriget fanns många mobiliseringsförråd i ladugårdar runt om i landet som hyrdes av kronan. Under de sista årtionena av kalla kriget tillfördes många av krigsförbanden ny, tyngre materiel som ställde högre krav på förvaring och säkerhet. För att möta behoven byggdes en stor mängd nya mobiliseringsförråd upp runt om i landet. Vid mobilisering skulle materielen flyttas till mobiliseringsplatser några kilometer från mobiliseringsförrådet. Vid denna mobiliseringsplats samlades soldaterna för att hämta ut sin utrustning.

Materielen och vapnen i förråden var avsedda att brukas i krig men användes också vid övningar i fredstid. I takt med att det Kalla kriget avklingade omorganiserades Försvarsmakten och antalet krigsförband minskades. Omställningen från detta så kallade invasionsförsvar medförde att stora mängder materiel avyttrades och mobiliseringsförråden återlämnades till sina ägare. Avveckling-

Mobilisering i busken.

en kritiserades delvis av Riksdagens revisorer. Istället flyttades stora delar av vapen och materiel till centralförråd på garnisonsområdena. 1986 sprängdes ett mobiliseringsförråd vid vapenkuppen i Järna.

Detta ledde ganska omgående till att ammunition och vapen flyttades in på regementens egna stängslade

Huset på landet. Ibland har man känslan av att det är något speciellt med platsen man precis passerade. Huset här är ett bra sådant exempel. Det såg ut som vilket hus, eller gård, som helst. Nåja kanske var det, det höga staketet, och den stabila grinden något som inte var så vanlig i dessa trakter. Om inget annat förstod man att det var en speciell plats på de gula förbudsskyltarna.

Men vad var det för något speciellt med huset, och platsen. På åkern utanför stod en hög mast. Numera målade i vitt och rött. För platsen finns naturligtvis kvar, dock utan hus och byggnader. Någon gång under 2014 revs byggnaderna

och området återställdes, som också framgår av den nedre bilden. Det enda som återstår är de två infarterna från vägen.

Ryktena om platsen är många och jag förmodar att det är många som hört talas om verksamheten här.

Ovanstående text skrevs för någon vecka sedan och skulle egentligen handla om hur vår militärhistoria många gånger "försvinner" utan att lämna ett spår efter sig. Som i fallet med denna byggnad. När jag började gräva lite i frågan visade det sig att här fanns en spännande och mycket hemlighetsfull historia, och märklig verksamhet. Något som jag aldrig hört talas om.

Överst: En vinterbild från platsen 2014 då anläggningen användes av de lokala hemvärnsgrupperna. Därunder platsen som den ser ut idag (2018). Endast gläntan och de två infarterna avslöjar att här funnits något. Återställningsarbetet har utförts ordentligt.

Strax före att byggnaden revs, och området återställdes, började ryktena florera att här hade FRA huserat under många år. Intresset bland andra intresserade kollegor var stort. Men ingen visste något riktigt säkert. Allt rann ut i sanden när byggnaden raserades och historien kunde tagit slut där.

Men det störde mig att någon som varit av betydelse för vårt försvar skulle försvinna utan att det åtminstone fanns någon liten berättelse om vad som utförts på platsen.

Så jag åkte dit och fotograferade den tomma platsen. Den 100 meter höga masten stod kvar och förbryllade mig. En fråga postades i en Facebookgrupp och resten är som man säger historia.

Det visade finnas en spännande historia kring den verksamhet som bedrevs i huset. En verksamhet som tog sin början redan under Andra världskriget, dock på en annan plats.

Mer om denna historia, och vad allt handlade om kan du i det speciella reportaget som du finner på sidan 19.

VEM VILL HA ETT FLYGPLAN?

Den rödmålade Viggen på Tekniska museets baksida.

Bevarandeprojekt och museal verksamhet är inte alltid så enkelt som det verkar. Det är kanske inte svårt att ta hand om en liten flintyxa, eller en keramikvas. Men när vi kommer till de lite större och mer komplicerade föremålen dyker en mängd märkliga problem upp. Placering och underhåll kan skapa stora problem.

Ett brev till olika kollegor och föreningar från Flygvapenmuseum i Linköping visar på ett högst påtagligt sätt dessa problem:

"Hej flygvänner!

I Malmö står en röd Viggen. Den är utlånad till Malmö museer. Flygplanet har under den senaste tiden diskuterats på sociala media eftersom det inte tas omhand på ett bra sätt. Tanken var att det skulle placeras på Malmömuseets tak men så blev inte fallet. Nu står det på en gräsmatta och ser ganska tilltufsad ut. Se bifogad bild. På vår hemsida visar vi flygplanet när det stod i Linköping.

<http://www.flygvapenmuseum.se/samlingar/flygplan/malmo-museer/ajs-37-viggen/>

Under det närmaste halvåret måste flygplanet bort. Som Flygvapenmuseum ser på saken finns det tre alternativ:

1. FVM hittar annan låntagare.

Känns inte så troligt. Flygplanet i sig är inte i så bra skick men det yttre berättar historien om F 10 och flygverksamhet i Skåne. Viktig berättelse ur ett lokalt perspektiv. Flygplanets sista flygande tid är väl dokumenterad. I låne-

handling anges att när lånet upphör skall låntagaren bekosta återtransport.

2. Flygplanet tas hem till Linköping
Finns ingen plats att förvara flygplanet inomhus. Vi har fyra flygplan som måste skötas utomhus. Orkar vi ett till? FVM har i samlingarna 43 Viggen. Hur många orkar vi sköta på ett bra sätt?

3. Flygplanet skrotas

Detta kommer att väcka ilska. Kan vi förklara så att folk förstår.

Torsten Nilsson

Enhetschef för samlingsenheten"

BAKGRUND TILL VIGGEN I MALMÖ

Det här exemplaret är ett av de tidigast tillverkade AJ 37 som på 1990-talet blev modifierat till AJS. Flygplanet kom 1993 till Skånska flygflottiljen F 10, första divisionen. En uppvisning vid Karlsborg Airshow i juni 2001 var den sista officiella flygningen. Därefter var flygplanet under flera år ett färgstarkt blickfång utanför Flygvapenmuseum. Nu är det deponerat till Malmö museer där Teknikens- och sjöfartens hus ingår.

KURIOSA

I samband med att första divisionen på F 10, Johan röd, ombeväpnades från AJS 37 till JAS 39 blev det här exemplaret målat i divisionens röda färg och försett med divisionens emblem, det vita spöket. Dessutom är devisen *The show must go on* skriven längs flygplanskroppens långsidor.

En tallrik ärtsoppa i de rätta omgivningarna sitter alltid rätt.

ÄRTSOPPA!

Finns det någonting som väcker liv i de gamla "lumparminnena" så är det ärtsoppa. Det finns väl knappast någon rätt som är så hårt förknippat med vår Försvarsmakt, eller rättare sagt Krigsmakt som det hette förr.

Berättelserna kring denna "krigarrätt" är otaliga. Allt i från berättelserna från att man tillsatte soda för att minska soldaternas sexlust, till målade beskrivningar över doftsensationenerna på luckan, eller i tältet!

Och än idag tillhör ärtsoppa en populär lunchrätt på våra lunchrestauranger, ofta med pannkakor till efterrätt, naturligtvis med sylt och vispgrädde.

Här har du grundreceptet från Kronan:

600 g gula, torkade ärter
2 lit vatten
500 g rimmat fläsk, i tärningar
1 gul lök, medelstor, hackad
1 grönsaksbuljongtärning
1 tsk salt
1 tsk timjan
1 tsk mejram
0,5 tsk ingefära

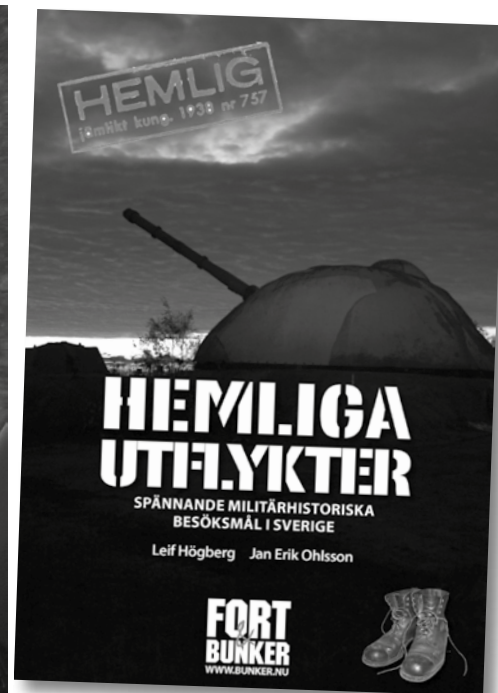
Blötlägg ärterna i vatten. Låt stå ca 12 timmar. Häll bort vattnet.

Häll ärter, vatten, fläsk, lök, salt och buljongtärning i en stor kastrull. Låt koka utan lock ca 1 timme tills ärterna är mjuka.

Smaksätt med salt, timjan, mejram och ingefära. Späd med vatten vid behov. Receptet avsett för 10 pers.

EN UTFLYKTSBOK OM "HEMLIGA" PLATSER?

Bildtexten är enkel: "Följ mig"....! Det var en enkel uppmaning att följa för jag hade nästan tappat orienteringen. Den lilla skogsvägen blev allt mindre, och sämre, för att till slut mest bestå av två hjulspår. Men vad gjorde det när ett spännande mål hägrade där fram.

Beställ nu på
www.bunker.nu

MER HEMLIGT!

Genom åren har det blivit många resor på det sätt som bilden ovan beskriver. Ibland med kamera, ibland utan. Besöksmålen har skiftat med allt från större berganläggningar till diskreta små betongbunkrar långt ute i skogen.

Jag måste erkänna att det är något visst med "Hemliga". Bara själva ordet är lockande. Förmodligen är det också därför som intresset för det hemliga är så stort. Titta bara på TV-programmen *Hemliga svenska rum* och *Svenska hemligheter* där Melker Becker stod som procent och programvärd. Programmen väckte stor uppmärksamhet och Facebookgruppen *Svenska hemligheter/Svenska hemliga rum* har över 23 000 medlemmar.

Sen måste man nog vara ärlig och erkänna att själva spänningen och det "hemliga" ligger i upptäckten, eller möjligheten att få besöka t ex en berganläggning. Väl inne i berget brukar upphetsningen snabbt släppa. Bilfärden på den inledande bilden ledde fram till en berganläggning, som efter en lång ingångstunnel, såg ut som vilket kontorsutrymme som helst. Men det är klart den medhavda lunchen smakade lite speciell att avnjutas långt inne i berget.

